

Da Vinci'den kıssa kıssa

Mehmet ERKURT

Resmin, heykelin, mimarının, mühendisliğin yanında anatomi, jeoloji, astronomi, botanik ve pek çok başka alanda da üretmiş bir dehanın kaleminden çıkan fabllar sözünü kime söylüyor?

Leonardo Da Vinci'nin bir metnini okuyacak olmak, herhalde çocuktan çok yetişkin için heyecan konusudur. Çünkü üstün bir sanatçı ve bilim insanının iç galaksisinde çıkılacak özel bir yolculuğun vaadidir bu. Merakın, ilginin, gözlem gücünün ve çalışkanlığın müthiş bir zekâyla harmanladığı; bu harmanın da bilimsel sorular sorabilme yeteneğiyle bütünleştiği bir deha Floransalı Leonardo Da Vinci. Resmin, heykelin, mimarının, mühendisliğin yanında anatomi, jeoloji, astronomi, botanik ve pek çok başka alanda da üretmiş bir aklın taşıyıcısı. Rönesans dendiğinde, belleklerde patlayacak en "sihirli ve gerçek" isim belki de o. Peki ya yazdığı fabllar? Onlar da aynı sihrî taşıyor mu?

FABL GELENEĞİNİN İZİNDE

Bu [kitapta](#), Da Vinci'nin 1487-1494 yılları arasında, Milano Dükü Ludovico Sforza'nın hamiliğindeki yazdığı fabllardan on ikisi yer alıyor. Kitabın başında, yayıncısının özel bir notla belirttiği üzere, her biri

Leonardo Da Vinci: Yazılar, Masallar, Kehanetler, Nükteler ve Diğerleri (YKY, 2010) adlı kapsamlı çalışmadan, özellikle çocuklar için seçilmiş. Eski Yunan'dan Aisopos imzasıyla günümüze ulaşmış, kökenlerini Hint anlatılarında da bulabileceğimiz; daha yenilerini ise Da Vinci'den iki asır sonra, Fransa'da, Jean de La Fontaine'in şark masallarıyla birleştirerek sürdüreceği fabl geleneğinden bir kesit.

Doğal gerçeklikleri içinde gösterilen, ancak insani duygu, zaaf ve erdemlerle biçimlenmiş hayvanlar, bitkiler ve nesnelere karşı karşıyayız yine. Ateşin cazibesine kapılan bir kelebek, erimekten korkan bir kar taneşi, düşmanını tanımayan bir fare, yerinden memnun olmayan bir taş parçası gibi. Hepsi de birer "insanlık" dersi alıyor. İşlenen genel zaaf kibir, kıskançlık ve kendini beğenmişlik – dolayısıyla, kendini bilmezlik. Onu, acelecilik, bilinçsizlik ve pataatsızlık izliyor. Doğanın canlıları ve nesnelere, hesapsız söz ve tavırları yüzünden kendi sonlarını hazırlıyorlar.

MASALIN SÖZÜ KİME?

Konu, masalların çocuklarla ilişkilendirilmesi oldu mu, haklı tartışmaların gündeme geldiğini biliriz. Yeni değildir hiçbiri, çünkü metinlerin "çocuğa göreliği" çağın ve toplumun gerçeklerine göre değişir, biçimlenir. Ortaçağ'da anlatılan kimi masalı, bugün çok farklı bir öyküyle dinlememiz de ondandır. Charles Perrault, Jacob ve Wilhelm Grimm gibi ünlü masal derleyicileri de, topladıkları metinlere, çağın çocuklarının ihtiyaçları ve algıları –elbette, yetişkinlerce algılanan ve tanımlanan algıları– ışığında müdahalede bulunmuştur. Söz konusu masallar daha derlenirken bile, çocukla kuracakları ilişki başlı başına bir sorun olmuştur. Bu sorun, bugün de, yeni algı ve tanımlar ışığında, yeni

sorularla zenginleşerek tartışılıyor.

Peki ya Da Vinci, bu masalları çocuklar için mi yazmıştı? Bu konuda da farklı görüşler var. Kimisi doğrudan yetişkinler için yazıldığını söylerken, kimisi, daha işlevsel bir bakışla "çocuklara okutulabilecek fabllar" kategorisinde görebiliyor. Biz hepsini bir kenara bırakıp, doğrudan metinlere baktığımızda, önce öyküden ve üsluptan yoksun olduklarını, sonra da yoğun bir didaktizme boğulduklarını görüyoruz. Niçin "çocuklar için" [kitaplaştırıldıkları](#) da ciddi bir soru olarak çıkıyor karşımıza. Tartışmasız, tarihsel ve belgesel değere sahipler. Üniversite düzeyinde bir çalışma için birincil kaynak olma niteliğinde her biri. Ancak, çocuklarla buluşmaları ne kadar gerekli? Anakronik desenlerle hem döneminden hem de yazarından iyice koparılmış bu fablların, çocuğa sunacağı şey ne olabilir?

Galiba, masalı gördüğümüz her noktada "çocuk"u telaffuz etmekte aceleci davranmamamız gerekiyor. Bu gerekliliği, *Grimm'den Masallar*'ın cınavetten arındırılmış metinlerini okurken, ileriki bir sayfada aniden "Mavi Sakal"la karşılaşan bizim nesil, aslında çok iyi hatırlayacak ve anlayacaktır.

Kelebek ile Mum Işığı - Masallar

Leonardo da Vinci

Resimleyen: Emine Bora

Türkçeleştiren: Kemal Atakay

[Yapı Kredi](#) Yayınları, 40 sayfa

